

Basic Principles

Het 25-jarig bestaan van Lawyers for Lawyers, een stichting die zich sterk maakt voor advocaten die bedreigd worden in de uitoefening van hun functie, werd op 21 november jl. min of meer afgerond met een symposium ten kantore van De Brauw Blackstone Westbroek. Er werd een door dat kantoor voorbereide en ondersteunde database gelanceerd (<http://www.advocatenvooradvocaten.nl/nl/basic-principles/>) waarop alles te vinden is dat betrekking heeft op de "Basic Principles on the Rule of Lawyers". Er werd ook een boekje gepresenteerd, uitgegeven onder auspiciën van het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten en mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van CMS Derks Star Busman, over dezelfde Basic Principles. Die fundamentele uitgangspunten voor het onafhankelijke beroep zijn vastgelegd in een resolutie van de Verenigde Naties van 18 december 1990. De toegang tot het recht, de verplichting van elke overheid om ervoor zorg te dragen dat iemand behoorlijke rechtsbijstand kan krijgen, dat zijn de onderwerpen waarop de Basic Principles zien. Ze komen van pas wanneer (bijvoorbeeld) de Syrische Orde van Advocaten besluit één van haar leden, de mensenrechtenadvocaat Mohanad Alhasani, te schrappen wegens het in gevaar brengen van de eenheid van de Syrische staat. De Amsterdamse Orde heeft zich zijn lot aangetrokken en daarvan blijk gegeven door aan hem de Amsterdamse Dekenprijs 2010 toe te kennen en door bezoeken aan de Orde van Advocaten in Syrië en die van Damascus te brengen om ernstige zorgen uit te spreken over de schending van de Basic Principles, de International Bar Association doet er het hare aan door in een recent rapport uiteen te zetten dat de Syrische Orde van Advocaten niet méér is dan een verlengstuk van de Syrische overheid.

Foto: Willem Diepraam

Waar die Basic Principles voor de Nederlandse lezer een vanzelfsprekendheid lijken, is het een sombere gewaarwording dat nu ook de Nederlandse overheid aan het bestaan ervan moet worden herinnerd. Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft een voorstel tot wijziging van de Advocatenwet het licht doen zien met allerhande voorstellen voor de gewenste aanpak van dat toezicht op de advocatuur. Wij kunnen ons ergeren aan een aantal praktische voorstellen, zoals bijvoorbeeld de gedachte dat klachten voortaan ook rechtstreeks bij de Raad van Discipline kunnen worden ingediend zonder dat iemand zich bekreunt over de aanzienlijke werklast die dat met zich mee zal brengen, in afwijking ook nog eens van het dubieuze idee van dit kabinet dat het beroep op de rechter moet worden verminderd. Wij kunnen ons verbazen over het idee dat er een College van Toezichthouders komt, op kosten van de Nederlandse Orde en dus van de gezamenlijke advocaten terwijl het budget voor de Minister van Veiligheid wordt vastgesteld. Maar Basic Principles komen aan de orde nu in het voorstel besloten ligt dat dit College van Toezichthouders, bestaande uit niet-advocaten, benoemd wordt door de minister zij het op voordracht van de Orde, en de bevoegdheid krijgt individuele klachten te onderzoeken en voor te leggen aan de tuchtrechter, alsmede de bevoegdheid om dekens instructies te geven en hen eventueel voor ontslag voor te dragen wanneer zij die instructies niet behoorlijk uitvoeren. Wie in gedachten heeft dat minister Opstelten recent suggereerde dat advocaten die kansloze procedures in vreemdelingen-zaken beginnen bij het EHRM, bestraft moeten worden weet dat er zwaar weer op komt is.

Paragraaf 24 van de Basic Principles legt vast dat beroepsorganisaties van advocaten onafhankelijk moeten zijn en dat het uitsluitend aan die organisaties is om toe te zien op de professionele integriteit, terwijl paragraaf 26 voorschrijft dat Gedragsregels voor advocaten door de beroepsorganisaties zelf dienen te worden vastgesteld. Het nu in omloop gekomen wetsvoorstel beoogt een stevige inbreuk op deze uitgangspunten te zijn en dat is het ook. Een door de minister te benoemen toezichthouder is immers in staat druk uit te oefenen op een advocaat door het instellen van een onderzoek en het indienen van een klacht, ook al kunnen wij gelukkig nog steeds het vertrouwen hebben dat de tuchtrechter die uiteindelijk beslist dat in alle onafhankelijkheid zal kunnen blijven doen. ▶

Ordenieuws

In de toelichting op het wetsvoorstel wordt in het geheel niet ingegaan op bezwaren van rechtsstatelijke aard die al eerder zijn voorgelegd aan de minister. Ook ontbreekt een serieuze onderbouwing van de aanname, ten eerste, dat het huidige toezicht op de advocatuur niet deugt en dat, ten tweede, dat kennelijke falen vermeden kan worden door een college van door de overheid benoemde toezichthouders. Het huidige toezicht “is niet meer van deze tijd”, daar moeten we het mee doen. Er is geen sprake van ernstige misstanden, zo wordt er trouwhartig aan toegevoegd, en die constatering wordt vals genuanceerd door de toevoeging dat dat “vooralsnog niet is bewezen”.

Vooralsnog is wél bewezen dat het klimaat voor de rechtsstaat kil is. Griffierechten moeten omhoog om de rechterlijke macht kostendekkend te maken, eigen bijdragen moeten omhoog en toevoegingsvergoedingen omlaag, en daar komt dus nu bij dat de overheid greep wil krijgen op de beroepsuitoefening. Wat een cynisch cadeau bij het 25-jarig bestaan van Lawyers for Lawyers, dat zich tot nu toe alleen op het buitenland hoefde te richten!
